

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

24. TÝDEN (10.6.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Po srážkách se znovu obnovil nálet škůdců, početnost (škodlivost) zůstává odlišná pozemek od pozemku. S postupným dozríváním řepok se bude zvyšovat přelet z řepok na brukvovitou zeleninu, kde se objevuje tradiční komplex škůdců (zápředníček, molice, mšice zelná, dřepčící). Pozor na zápředníčka, někde již několik mladých housenek (délka cca 3 mm) na rostlinu, které během několika dní dokáží významně poškodit listy. Na bramborech všechna vývojová stádia mandelinky, která se budou průběžně vyskytovat až do časného podzimu. Na rizikových plodinách/posevcích hledat požerky osenice polní. V hrachu zůstávají kyjatky - sledovat početnost. S různou intenzitou se mohou objevit housenky můr, bělásků, obaleče hrachového aj. Po deštích napadají okraje slimáci.

U některých škůdců zůstávají velké rozdíly mezi oblastmi i různými termíny sázení/setí na jednom pozemku. Škůdci mohou naletovat velmi rychle - je třeba monitorovat 2x týdně na více místech. U atraktivních plodin je účinné zakrytí porostů sítěmi proti hmyzu.

Brukvovitá zelenina - na některých posevcích je velmi vysoká početnost dospělců a vajíček molic a housenek zápředníčků, které jsou zatím malé a mohou uniknout pozornosti. U zelí se ukrývají i v základu hlávek, spolu se mšicí zelnou, která je letos hojnější než jiné roky. Početnost dřepčících variabilní. Dospělci krytonosců nezjištěni, ale s ohledem na rozvleklé kladení a vývoj na řepkách se mohou s různou intenzitou objevovat po celý červen. Mohou škodit housenky můr a bělásků. Třásněnek na brukvovité zelenině je zatím málo, ale migrace bude probíhat po celé léto - sledovat hlavně zelí, kde škodí v hlávkách.

Ostatní zelenina - prohlížet rizikové porosty na přítomnost požerků a housenek osenice polní. Pokračuje nálet třásněnek na cibuli a do dalších plodin. Výskyt mandelinky bramborové zůstává odlišný pozemek od pozemku. Ve většině porostů hrachu zůstávají kyjatky, létá obaleč hrachový. Postupně budou naletovat mšice do různých plodin, okraje polí mohou poškodit slimáci. Létají různé druhy můr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku.

Riziková: molice, zápředníček, dřepčící, třásněnky, mandelinka, housenky, mšice, krytonosci, slimáci a další druhy

Zápředníček polní

- v některých porostech až několik housenek/rostlinu, housenky jsou malé, snadno se přehlédnou. Dospělců je méně - střídání generací.

Monitoring - početnost dospělců je možné sledovat průchodem porostu. Zelené housenky jsou na spodní straně listů.

Odchyty do feromonových lapáků na sledovaných lokalitách neodpovídají početnosti dospělců pozorovaných v porostech - nedají se použít k monitoringu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Krytonosci

- dospělci ani nové vpichy nezjištěni, s ohledem na rozvleklé líhnutí se mohou znovu objevit v masovém počtu.

Monitoring - dospělci na vrchní i spodní straně listů. V řapících drobné, kulaté jamky nebo bělavá místa s vajíčky uvnitř. Larvy vyžirají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou.

Ochrana - proti dospělcům před vykladením vajíček. Poškození od larev - odlomení napadených listů při sklizni.

Molice vlašovičnicková

- přelet se obnovil, řepka pomalu zasychá, početnost se bude zvyšovat. Někde již listy obalené.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé plošce.

Ochrana - v této fázi proti dospělcům před vykladením vajíček (nymfy zatím téměř žádné). Dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být

drobné, pokrýt většinu plochy listu, aby molici trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. U hlávkové kapusty a dalších obtížně ošetřitelných druhů, je účinné zakrytí sítěmi.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- škodlivost zůstává lokální, v závislosti na lokalitě a pozemku.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Květilka zelná

- začínají se objevovat vajíčka další generace, přednostně klade na mladé rostliny.

Monitoring - bílá vajíčka ve skupinách, méně často jednotlivě na kořenovém krčku a na dalších částech rostlin dotýkajících se půdy. Samice kladou přednostně na mladé rostliny nedlouho po výsadbě. Bílé beznohé a bezhlavé larvy na kořenech nebo uvnitř spodní části rostlin.

Ochrana - zakrytí sítěmi, moření sadby. Škodí na mladých rostlinách zničením kořenů (krnění až úhyn rostlin) nebo vžíráním do kedlubnů ležících na zemi apod. V porostech, kde škodí, se provádí ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček. U kedlubnů je prevencí zabránit dotyku konzumní části s půdou - nepoléhavé rostliny.

Hrách

- v porostech přežívá kyjatka, která se za příznivých podmínek může namnožit. Do feromonových lapáků létá obaleč hrachový, vzácně jsou miny vrtalek na listu.

Monitoring - mšice po začátku schované v nahloučených listech vegetačního vrcholu. Mohou se sklepat do dlaně nebo misky, spolu se zrnokazi se zachytí i smýkáním. Obaleči se monitorují odchytem do feromonových lapáků.

Ochrana - mšice - mohou škodit přenosem viróz - ošetření na začátku výskytu, jinak až při namnožení kolonií a nedostatku užitečných organismů. Zrnokazi se ošetřují před vykladením vajíček a obaleči až na líhnoucí se housenky.

Osenice polní

- začít hledat požerky a housenky. Nálet do feromonových lapáků byl místy vyšší, lokálně může škodit.

Monitoring - dospělci odchytem do feromonového lapáku nebo sledovat odchvy ve světelných lapácích na Rostlinolékařském portálu. Housenky bývají ukryté v půdě v okolí rostlin, přítomnost se pozná podle požerků na spodní části rostlin.

Ochrana - proti mladým housenkám, které žerou na nadzemních částech rostlin. Starší housenky zůstávají trvale v půdě, kde se nedají regulovat. Postřik se provádí navečer nebo v noci - housenky mají noční aktivitu.

Třásněnky

- nálet dospělců je tento týden slabší, ale s růstem teplot se znovu obnoví. Na méně intenzivně ošetřované cibuli mohou být desítky nymf a několik dospělců/rostlinu.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukrytí

mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním.

Mšice zelná

- pokračuje nálet dospělců, který je intenzivnější než jiné roky (až několik okřídleným mšic/rostlinu), ale zatím ne kalamitní. V úkrytu hlávek se postupně rozvíjejí kolonie.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na spodní straně listů nebo ukryté v srdéčku a hlávkách.

Ochrana - v závislosti na poměru mšic a užitečných organismů. Většinou regulovány ochranou proti jiným škůdcům. Zelí a hlávková kapusta - sledovat účinnost ochrany, použít systémové přípravky.

Mšice

- nových, okřídlených mšic zatím málo, počasí je příznivé, přelet se může obnovit.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na listech, u některých druhů i v půdě na kořenech.

Ochrana - v závislosti na plodině a početnosti. Při vyšším výskytu užitečných organismů upřednostnit selektivní přípravky.

Motýli

- v malém množství se vyskytují housenky můry zelné a kapustové, létá kovošklec gama, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů.

U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Mandelinka bramborová

- na polích všechna vývojová stádia, mandelinka bude s různou intenzitou škodit až do časného podzimu. Monitoring je ukončen.

Monitoring - oranžová vajíčka na spodní straně listů, požerky, larvy a dospělci svrchu viditelní.

Ochrana - nálet a kladení rozvleklé, střídat účinné látky.

Další škůdci

- **vrtalky** - na listech různých rostlin se objevují úzké, chodbičková miny s larvou uvnitř. Většinou neškodí - odlomení listu při sklizni.

květilka řepná - pokračuje kladení, objevují se miny na listech řepy a špenátu, většinou neškodí.

vrtule celerová - na listech celeru plošné miny, výskyt nízký, k překročení prahu škodlivosti nedochází.

chřestovníček obecný - na chřestu hojně dospělci a vajíčka, občas i larvy, někde by mohly škodit i larvy vrtule chřestové, která je většinou vzácná.

Užitečné organismy

- početnost v zelenině závisí na přítomnosti mšic, kterých je zatím málo. Buď přirozeně (slabý nálet) nebo po postřicích. Občas jsou vidět slunéčka, mšicomaři a pestřenky, kteří při dostatečném poměru k mšicím mohou redukovat početnost pod práh škodlivosti. V porostech s housenkami záředníčka se vyskytují lumci rodu *Diadegma*.

Pozor na housenky záředníčka - někde již několik housenek na rostlinu + začínající kolonie mšice zelné - letos je nálet intenzivnější

Požerky zápředníčka a můr na listech

Housenka zápředníčka i můry je na spodní straně listů

Vajíčka květilky

Larva pestřenky

Na některých pozemcích jsou listy hustě pokryty vajíčky molic

Stuhátka - černobíle pruhovaná třásněnka v kolonii třásněnek na cibuli, je dravá, ale bývá málo početná s bezvýznamným vlivem na redukci škodlivých druhů

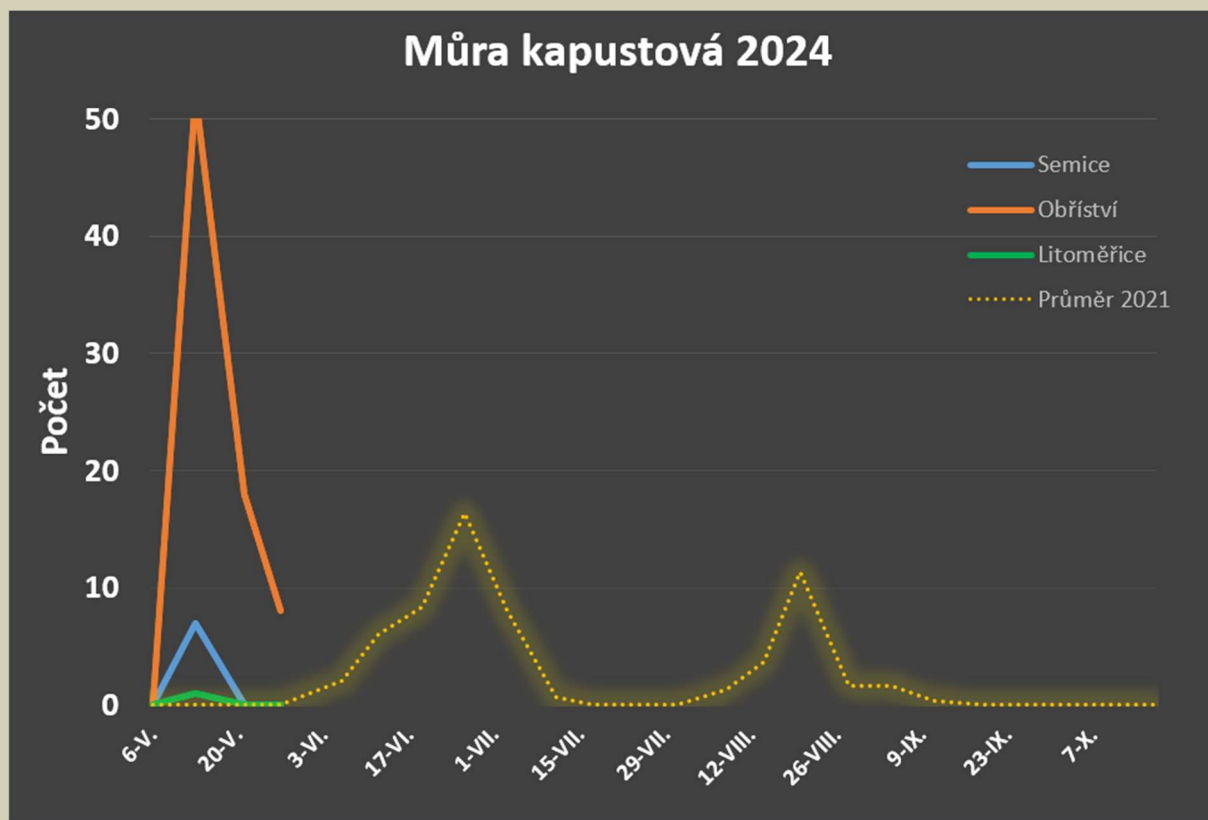
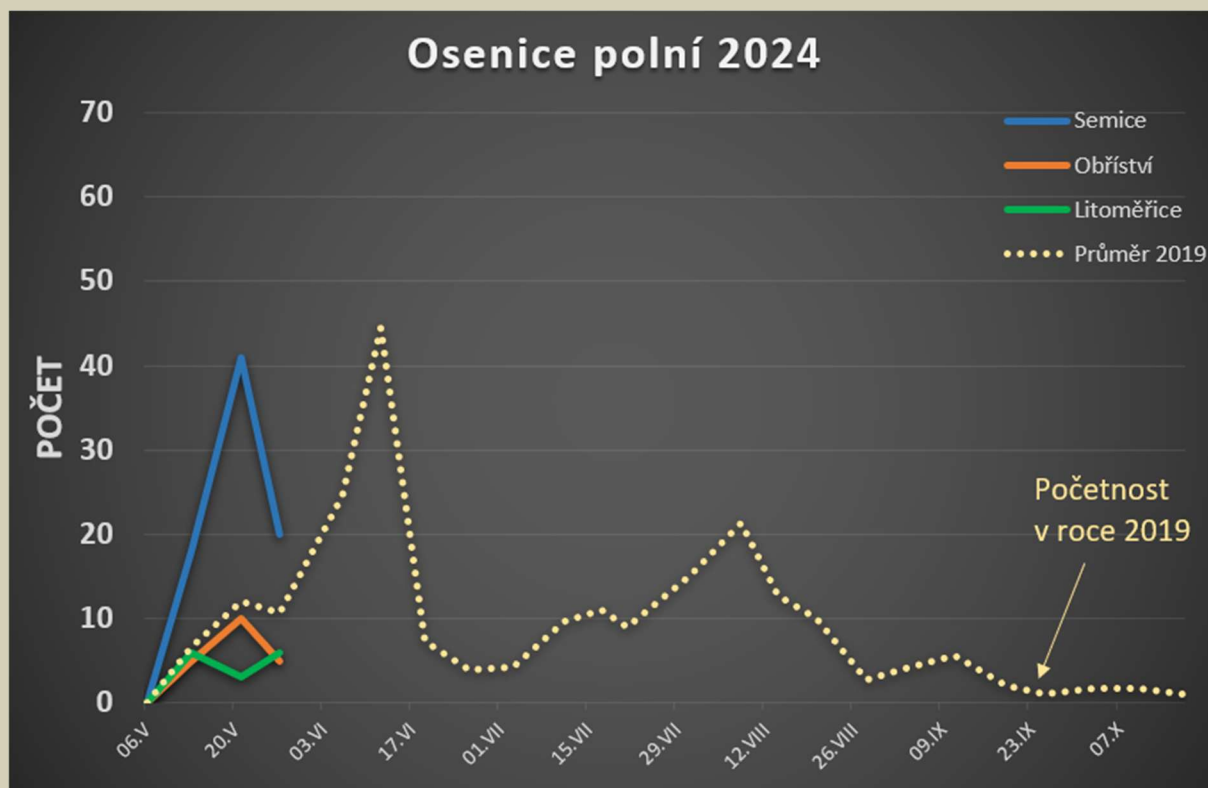
Zvyšují se plochy zakryté sítěmi - pod nimi je početnost škůdců významně nižší

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- tento týden žádní noví jedinci v lapácích - nepříznivé počasí

Osenice polní - let 1. generace, hledat na rostlinách požitky od housenek

Můra kapustová - let 1. generace, kladení a líhnutí housenek

Zápředníček polní - let 1. generace, pokračuje kladení, místy velmi vysoká početnost housenek
 Obaleč hrachový - početnost dospělců v lapácích se postupně zvyšuje

